

Krystyna Ratajczyk <https://orcid.org/0000-0001-8519-709X>
Uniwersytet Łódzki
e-mail: krystyna.ratajczyk@uni.lodz.pl

„Nie” dla paniki i smutku, czyli humor w czasie pandemii (na materiale rosyjskich żartów internetowych)

Streszczenie

Artykuł poświęcony jest rosyjskim żartom internetowym o tematyce pandemicznej. Celem pracy jest klasyfikacja funkcjonalna dowcipów oraz analiza zawartego w nich humoru językowego. Klasyfikacja funkcjonalna uwzględnia trzy kryteria: kryterium tematyczne, kryterium stereotypu i kryterium genetyczne. Analiza humoru językowego wyjawia polisemię wyrazów oraz innowacje leksykalne i frazeologiczne jako główne zjawiska językowe, na których humor ten się opiera.

Słowa kluczowe: humor, dowcip, pandemia, koronawirus, język rosyjski

Wprowadzenie

Pandemia koronawirusa, która z Chin (Wuhan) przedostała się do Europy w lutym 2020 roku (Włochy)¹, zabrała życie ponad sześciu milionów osób². Świat się zatrzymał. Pandemia dotknęła wszystkich dziedzin życia: gospodarki, turystyki, kultury, edukacji, sportu, ochrony zdrowia i innych. Widoczny stał się destrukcyjny wpływ pandemii na zdrowie psychiczne. Przyniosła ona skutek w postaci negatywnych emocji – strachu, złości, frustracji, niepewności, stresu. Nierzadką konsekwencją były przypadki depresji. Takie

¹ Według Wikipedii pandemia COVID-19 „rozpoczęła się jako epidemia 17 listopada 2019 w mieście Wuhan, w prowincji Hubei, w środkowych Chinach, a 11 marca 2020 została uznana przez Światową Organizację Zdrowia (WHO) za pandemię” (*Pandemia COVID-19*, 2024).

² Stan na 25 maja 2022 roku (*Pandemia COVID-19*, 2024).

nagromadzenie zła, negatywnych myśli i emocji potrzebuje w końcu „rozładowania”, odreagowania. Jednym ze sposobów uwolnienia od cierpienia, odreagowania napięcia i negatywnych emocji – swoistym katharsis – jest humor.

W związku z ogłaszaniem kolejnych lockdownów duża część ludzi przeniosła się do sieci, gdzie niektórzy z nich dzielili się swymi talentami i poczuciem humoru, by przetrwać izolację społeczną i pomóc w tym procesie innym. Od początku pandemii internet został zalany mnóstwem żartów, dowcipów, a w szczególności memów i filmików zabawnie komentujących to, co dzieje się tu i teraz (Głazewska, Karwatowska, 2023: 7).

Żarty internetowe o tematyce pandemicznej są przedmiotem badania w niniejszym artykule. Celem dociekań jest klasyfikacja funkcjonalna rosyjskich dowcipów, spełniająca optymalnie zamysł ich charakterystyki, jak również analiza zawartego w nich humoru językowego. Badanie obejmuje humor językowy i sytuacyjny. Choć powstały liczne opracowania zarówno w polskiej, jak i rosyjskiej lingwistyce na temat koronawirusa, w tym również żartów, to jednak nie odnotowano dotychczas pracy klasyfikującej, porządkującej, charakteryzującej rosyjskie dowcipy internetowe o tematyce koronawirusowej. Tym samym niniejszy szkic jest próbą uzupełnienia tej luki.

Pojęcie humoru. Z historii humoru

Na temat zjawiska humoru powstało wiele opracowań w polskiej i światowej literaturze przedmiotu. Natomiast rozważania nad tym zjawiskiem sięgają czasów starożytnych i łączą się z wybitnymi filozofami: Platonem, Arystotelesem, Epiktetem i stoikami. Humorem zajmowali się też ojcowie Kościoła, tacy jak Ambroży z Mediolanu czy Hieronim ze Strydonu. Pojęcie humoru było analizowane również przez innych wybitnych myślicieli, między innymi: Kartezjusza, Pascala, Hobbesa, Kanta, Hegla, Hazlitta, Schopenhauera, Kierkegaarda, Freuda, Bergsona i Koestlera. „Z ich pism wyłoniło się konkretne, powracające, teoretyczne podejście do humoru” (Carroll, 2018: 18).

Czym jest humor? Na temat etymologii tego słowa czytamy:

[...] w starożytnej fizjologii mianem *humorów* określano cztery płyny ciała (krew, flegmę, żółć żółtą i czarną). Ponieważ uważano, że wzajemne proporcje tych płynów determinują nasz temperament, humor zaczął się kojarzyć z nastrojem – jeżeli ktoś był w dobrym humorze, oznaczało to, iż wszystkie płyny występowały u niego w równowadze. Wreszcie słowo to nabrało skojarzeń przede wszystkim z pozytywnym usposobieniem – rozbawieniem, i tak pozostało do dziś (Hurley, Dennett, Adams, 2016: 51).

W związku z powyższym znaczenie terminu można sprowadzić do stwierdzenia, że humor jest „ogólną nazwą wszystkich zjawisk budzących rozbawienie”³ (Carroll,

³ Powyższa konstatacja amerykańskiego filozofa zdaje się potwierdzać tezę D. Brzozowskiej (2000: 13), że *humor* uważa się za kategorię nadrzędną zjawisk wywołujących śmiech w języku angielskim. W języku polskim zdaniem badaczki takim terminem jest *komizm*.

2018: 16). W tym stwierdzeniu zawiera się bardziej szczegółowe, leksykograficzne ujęcie wspomnianego zjawiska⁴, a mianowicie „zdolność dostrzegania zabawnych stron życia”, „chwilowy stan usposobienia, zwłaszcza pogodny nastrój”, „przedstawienie czegoś w zabawny sposób; zabawne, komiczne sceny, sytuacje, dialogi itp.” (Dubisz, 2006: 1168). Rozbawienie jest stanem emocjonalnym, właściwym tylko człowiekowi⁵. W jego trakcie człowiek doświadcza przyjemności i bez troski. Zewnętrznym wyrazem rozbawienia jest śmiech.

Terapeutyczne znaczenie humoru i śmiechu

Jak zauważają autorzy *Filozofii dowcipu*:

[...] opinia, że humor uzdrowia, nie jest nowa, na co wskazuje porzekadło „śmiech to zdrowie”. [...] Lekarze poważnie traktujący tę maksymę pojawili się jednak stosunkowo niedawno. W 1971 roku dr Patch Adams wraz z grupą przyjaciół założył Gesundheit! Institute, w którym leczy się pacjentów poprzez wyrabianie w nich pozytywnego nastawienia do świata. Terapia polega na podawaniu pacjentom humorystycznych treści. Instytut ten funkcjonuje do dziś⁶ (Hurley, Dennett, Adams, 2016: 476).

Terapeutyczna funkcja humoru przejawia się zwłaszcza w sytuacji trudnej, katastroficznej, jaką jest na przykład pandemia. Pomaga on wtedy przywrócić równowagę psychiczną. Wprowadza poczucie wspólnoty osób uczestniczących w nim jako nadawcy lub odbiorcy. Ponadto „przynosi ulgę, relaksuje, odpręża i w ten sposób staje się rodzajem oręża w walce z nierównym przeciwnikiem”⁷ (Głazewska, Karwatowska, 2023: 19).

Podobnie śmiech, jako „pochodna” humoru, dostarcza samych pozytywnych bodźców. Rapior (2017: 3–4) wymienia osiem przyczyn, dla których warto się śmiać. Należą do nich: dotlenienie organizmu, zwiększenie odporności, rozładowanie stresu, poprawienie nastroju, dodanie energii, upiększenie, uaktywnienie mięśni i wreszcie wzbudzanie sympatii śmiechem. Ważną wśród wymienionych przyczyn jest ta, odnosząca się do sytuacji stresowych. Stres bowiem, zwłaszcza w obecnych czasach, dotyka prawie każdego. Dlatego warto umieć sobie z nim radzić. Sposobem na rozładowanie stresu i zmienienie widzenia sytuacji stresowej jest właśnie śmiech – reakcja na humor. Jak przekonuje S. Rapior (2017: 5), śmiech wykorzystujemy nieraz „jako lekarstwo – dlatego w dramatycznych sytuacjach może nas czasem ogarniać nieprzeparta ochota do wybuchnięcia «głupim

⁴ Zob. na przykład różne definicje humoru zebrane ze słowników języka polskiego przez A. Rębkowską (2016: 158) w kontekście próby rozgraniczenia interferujących pojęć humoru i komizmu.

⁵ Aczkolwiek, jak twierdzi N. Carroll (2018: 17), z obserwacji pewnych naukowców wynika, że „niektóre szympansy nauczone języka migowego bawiły się w kalambury i czerpały z tego radość”.

⁶ Autorzy wspomnianej monografii nie stwierdzają jednoznacznie uzdrawiających właściwości humoru i śmiechu, które ich zdaniem nadal pozostają przedmiotem kontrowersji i licznych spekulacji (Hurley, Dennett, Adams, 2016: 477). Ostrożnie jednak zauważają, że „humor rzeczywiście może odgrywać pewną rolę w przełamaniu cyklu depresji” (Hurley, Dennett, Adams, 2016: 480).

⁷ Jak utrzymują Głazewska i Karwatowska (2023: 19), „humor nie służy wyłącznie celom rozrywkowym. Może dostarczać «wyższych wartości» [...], niosąc w przesłaniu nawet wartości moralne”.

śmiechem». Dla przykładu dramatyczne wydarzenia wywołują falę żartów w internecie”. Potwierdza powyższe M. Mielcarek (2021: 124), utrzymując, że „wypowiadanie się w sposób humorystyczny o tragicznych wydarzeniach jest znaną formą samoobrony przed paniką i depresją”.

Dramatycznym wydarzeniem było niewątpliwie to, z czym cały świat walczył przez ostatnie trzy lata⁸, czyli pandemia koronawirusa. Żarty pandemiczne były dostępnym, nowoczesnym sposobem oswojenia lęku, aby „poradzić sobie z realnym i mentalnym zagrożeniem” (Głażewska, Karwatowska, 2023: 7). Były one lekarstwem na stres wywołany pandemią i jednocześnie reakcją obronną na to, co się wokół działo. Były one już obecne w internecie na początku pandemii⁹, bowiem z pomocą humoru, śmiechu łatwiej poradzić sobie z wszelkimi trudnościami. Tak więc śmiejmy się i bądźmy zdrowi!

Humor językowy i pozajęzykowy

W literaturze przedmiotu wyróżnia się dwa typy humoru: humor językowy (słowny) i humor pozajęzykowy (rzeczowy, referencjalny¹⁰) (Wowro, 2017: 58), który nazywa się także sytuacyjnym¹¹. Jak przekonuje R. Lew (2000: 2), „rozdzielenie to ma długą historię, sięgającą *De oratore* Cyserona [...], gdzie wyróżnia się humor *de dicto* (w mowie) i *de re* (w rzeczach)”. Humor językowy zawiera się w językowym sposobie opisu sytuacji, w którym dowcip zależy od określonych struktur leksykalno-gramatycznych, w tym innowacji leksykalnych, frazeologicznych, czyli tak zwanych odchyłeń od normy. Jak zauważa I. Wowro (2017: 58), „w wypadku humoru językowego z reguły następuje przerwanie linearnego ciągu przez element zwany dysjunktorem¹² [...]”. Według badaczki „humor językowy oparty jest poza tym najczęściej na wieloznaczności, która może przybierać formę wieloznaczności leksykalnej, fonologicznej lub syntaktycznej” (Wowro, 2017: 59, zob. też Brzozowska¹³, 2000: 55). W humorze sytuacyjnym śmieszna jest sama sytuacja.

Charakterystyka rosyjskich żartów na temat koronawirusa

Dowcipy internetowe wywołane dramatycznymi wydarzeniami są zdaniem S. Rapiora (2017: 5) często „niskiego lotu, ponieważ nie tyle mają rozśmieszać, co odreagowywać napięcia”. Trudno nie przyznać racji cytowanemu autorowi, przywoławszy niektóre z nich,

⁸ Choć formalnie pandemia zakończyła się, to według WHO „COVID-19 stanowi obecnie utrwalony i wciąż aktualny problem zdrowotny” (*Pandemia COVID-19*, 2024).

⁹ Zarówno w Polsce, jak i w Rosji żarty, memy na temat koronawirusa pojawiły się, jeszcze zanim wirus dotarł do Europy.

¹⁰ Także *referencyjny* (Brzozowska, 2000: 53).

¹¹ Taki podział „podtrzymują i propagują współcześni humorolodzy” (Brzozowska, 2000: 53).

¹² Dysjunktor to „element sprawiający, że konieczne jest przejście ze znaczenia poważnego do humorystycznego” (Brzozowska, 2000: 28).

¹³ Badaczka za jedyne kryterium odróżnienia dowcipów językowych od referencyjnych uważa relewancję struktury powierzchniowej tekstu. Za dowcipy językowe uważa takie, „w których wykonano operację na powierzchni tekstu” (Brzozowska, 2000: 55).

na przykład: – *А у вас в семье в магазин тоже ходит тот, кого не жалко?*; – *Надо четче формулировать свои желания. Вот принц Чарльз всю жизнь хотел корону и дождался, но не ту...;* – *Еще одна неделя карантина и маска будет мне мала (Нет панике и грусти: лучшие шутки и анекдоты про коронавирус, b.r.); По-моему это огромная глупость «работа на дому». Моя семья этому не рада. Иннокентий, 41 год, патологоанатом; Первый человек погиб в России от коронавируса! В гараже на него упал 200-кг стеллаж с гречихой, макаронами и тушенкой!;* – *Выздоровевшие от ковида болеют только один раз. – Да и невыздоровевшие тоже (Анекдоты про коронавирус: „Господи, пошли людям мозги. Гречка и туалетная бумага у них уже есть”, 2020).*

Warto jednak pochylić się nad podobnym typem humoru z racji jego „oczyszczającego” i „prozdrowotnego” charakteru w myśl maksymy „śmiech to zdrowie” i podjąć próbę analizy funkcjonalnej oraz językowej dowcipów, wzbogacając tym samym badania nad humorem zrodzonym w warunkach dramatycznego wydarzenia.

Klasyfikacja funkcjonalna dowcipów koronawirusowych

Funkcjonalna charakterystyka nie rozgranicza humoru językowego i sytuacyjnego. W artykule nie rozróżnia się też pojęć *żart* i *dowcip*. Istotą wypowiedzi tak nazywanych jest bowiem zawarty w nich humor.

Grupy dowcipów, utworzone dla potrzeb niniejszej pracy, mają spełniać zamysł ich charakterystyki, choć kwalifikacja do poszczególnych kategorii nie zawsze może być jednoznaczna. W toku badania wyróżniono:

1. Kryterium tematyczne:

- Kwarantanna, na przykład: *Ещё одна неделя карантина, и маска будет мне мала...;* *В России зафиксирован первый случай смерти от коронавируса. Мужчина задушил свою тещу после 3-х дней совместного домашнего карантина...;* – *Вы куда собираетесь этим летом? – Ну в июне и июле будем дома, а в августе хотим выйти в магазин; А вы в курсе, что в четверг исполняется ровно год двухнедельному карантину?*
- Maski, na przykład: – *Мужчина, вы где такую масочку брали? – Я – сварщик; Если внимательно присмотреться, то во всем есть свои плюсы. Например, во время масочного режима куда-то исчезли несимпатичные девушки;* – *Скоро Новый год! Пора изменить жизнь к лучшему. – Маску в кармане на свежую заменить собрался?;* – *Гражданин, почему у вас маска на подбородке?! – Сползла... – Немедленно наденьте, как следует! А у вас почему нет маски? – Да вот она, в кармане. – Почему она у вас в кармане?! – Сползла...; Пришли из магазина с мужем, сняли маски. Оказалось, муж не мой! Будьте бдительны!*
- Samoizolacja, na przykład: *Изменения в театре в период пандемии коронавируса: Отелло задушит Дездемону бесконтактно; Во время пандемии появились люди с пониженной социальной самоизоляцией; В это непростое коронавирусное время предлагаю вспомнить о старом бесконтактном*

приветствии – пионерском салюте. Текст приветствия, разумеется, нужно немного подправить: – Будь здоров! – Всегда здоров!; – Выходи за меня! – Сейчас нельзя никуда выходить!

- Szczepienia, na przykład: – Петрович, при каких условиях ты согласишься на вакцинацию? – Если вакцина будет в бутылках 0,5 литра, с содержанием алкоголя не менее 40% и ценой не более 200 рублей; На заводе УралВагонЗавод началась ловля трезвых слесарей для вакцинации. Пока не поймали ни одного; Как только Голикова¹⁴ сказала, что для вакцинации надо быть трезвым, а также потом 42 дня не пить – я сразу понял, что массовая вакцинация в России провалилась; Барак Обама и Билл Клинтон решили вакцинироваться от ковида, чтобы убедить американцев о безопасности вакцины. Владимир Путин приказал вакцинировать миллионы россиян, чтобы убедить самого себя о безопасности российской вакцины.
- 2. Kryterium stereotypu, jakim jest alkoholizm Rosjan, w tym:
 - Alkohol a skutki koronawirusa: – Одним из необычных последствий коронавируса, наряду с пропажей обоняния и вкуса, может стать отсутствие опьянения от выпитого алкоголя. – Вот оно! А мы не знали, как убедить людей носить маски!; Россиянин после заболевания коронавирусом перестал пьянеть. До этой новости я не боялся коронавируса...; Тесть переболел ковидом. Говорит, что перестал чувствовать запах водки и солёных огурцов. Похоже, вирус уничтожает в нём всё русское. Скоро перестанет слышать балалайку, и ушанка перестанет налезать на голову.
 - Alkohol a sposób na samoizolację: В ходе пандемии стало ясно, что запой – это не банальная пьянка, а эффективный способ самоизоляции; Чем больше людей переводят на удаленку, тем выше прибыль алкогольных баронов.
 - Alkohol jako lekarstwo: Я здоровье не запускаю: лечусь абсентом от ковида, коньяком от давления, водочкой с перцем от простуды, пивком от камней в почках. От меня даже жена ушла, считает, что я слишком зациклен на своём здоровье; Самое разочарование во всём этом деле с КОВИДом, это то, что водка и чеснок оказались не эффективны.
 - Alkohol a objawy COVID: Диагностика ковида в России очень затруднена тем фактом, что заболевшие часто путают синдромы заболевания с похмельным синдромом.
 - Alkohol – „antyseptyk”: Сегодня еще раз попытался сам сделать санитайзер, опять получилось виски с колой; – Мой батя относится к пандемии очень серьезно. – Почему ты так думаешь? – От него постоянно пахнет санитайзером.
- 3. Kryterium genetyczne zostało wskazane jako ostatnie, przejawiające intertekstualność: Иных уж нет, а те далече – Они любили covid-встречи (Eugeniusz Onie-

¹⁴ Tatiana Golikowa – „rosyjska ekonomistka i polityk, wicepremier od 2018 roku” (Tatiana Golikowa, 2023).

gin)¹⁵; *Маски сброшены, господа!* (piosenka *Господа*)¹⁶; *И за борт ее бросает в набежавшую волну... – Ты это о чем? – Об экономике в период второй волны коронавируса (pieśń ludowa *Из-за острова на стрежень*)¹⁷; – Но помни, Золушка, ровно в 23 часа твое платье превратится в лохмотья... – А разве не в полночь, крестная? – Прости, новые ограничения, всё до 23:00 только работает («Золушка»); *Береженого бог бережет*, – сказал *Кащей Бессмертный*, надевая маску и перчатки перед входом в супермаркет (folklor rosyjski)¹⁸.*

Предstawione grupy żartów na temat koronawirusa z właściwym sobie humorem charakteryzują całą otoczkę pandemii. W prześmiewczy sposób, nierzadko z dozą ironii czy sarkazmu, przedstawiają całą prawdę o niej, a mianowicie:

- długotrwała kwarantanna sprzyja powiększaniu masy ciała, wywołuje złość i agresję; kwarantanna trwa dłużej, niż zapowiadano;
- maski pozwalają komfortowo czuć się osobom (zwłaszcza dziewczynom) o nieciekawej fizjonomii; jednorazowe maski służą dużo dłużej, nawet są odświeżane; noszenie masek może przyczynić się do wielu pomyłek – można pomylić nawet współmałżonka;
- szczepionki są niebezpieczne, a nawet śmiertelne; politycy testują skuteczność i bezpieczeństwo szczepionek na zwykłych obywatelach;
- Rosjanie piją alkohol w nadmiernych ilościach, boją się koronawirusa dlatego, że niweluje on działanie alkoholu, zabija to, co rosyjskie, czyli zapach wódki i ogórków kiszonych; zamiłowanie do alkoholu przeszkadza Rosjanom w przyjęciu szczepionki; picie sprzyja samoizolacja; COVID można wyleczyć alkoholem, ale czasami jest on nieskuteczny; objawy koronawirusa są podobne do syndromu przepicia; alkoholizm Rosjan powoduje, że nie gardzą oni nawet płynami do dezynfekcji;
- nie ma już wśród nas tych, którzy odbywali spotkania towarzyskie w czasie pandemii.

Warto zwrócić uwagę na niewielką frekwencję żartów covidowych o określonej proveniencji (por. kryterium genetyczne). Tego typu dowcipy można zaliczyć do tak zwanych tekstów precedensowych, czyli cytowań, zawierających się w pojęciu intertekstualności. Brak czy znikoma liczba podobnych żartów wydają się uzasadnione ich przeznaczeniem dla niewymagającego odbiorcy, który nie przywiązuje wagi do genezy żartu. Jej rozszyfrowanie nie ma znaczenia, gdyż liczy się tylko aktualny, literalny wydzźwięk dowcipu.

¹⁵ W dowcipie został wykorzystany fragment z *Eugeniusza Oniegina*: „Но те, которым в дружной встрече я строфы первые читал... *Иных уж нет, а те далече*, как Сади некогда сказал. Без них Онегин дорисован” (część 8, zwrotka 51) (Dsllov.ru). Występuje tu też gra rymem: *далече – встрече*.

¹⁶ Żart pochodzi z pieśni rosyjskiej piosenkarki rockowej Zemfiry Ramzanowej, występującej pod pseudonimem Zemfira. Tytuł pieśni *Господа: „Господа Маски сброшены* *Карты разложены* *Получаем кому что положено”* (*Земфира – Господа*, 2007). Dowcip jest grą słów, w której odzywa dosłowne znaczenie frazeologizmu *маски сброшены* ‘ujawniło się, jaki ktoś jest naprawdę’.

¹⁷ Dowcip wykorzystuje fragment pieśni ludowej do słów Dumitra Sadownikowa pt. *Из-за острова на стрежень*, której bohaterem jest Stierpan Razin: „[...] Волга Волга, мать родная, На, красавицу прими! Мощным взмахом поднимает Он красавицу княжну *И за борт ее бросает В набежавшую волну”* (*Из-за острова на стрежень*, b.r.). Występuje tu gra słów oparta na polisemii słowa *волна* ‘wał wodny, wzniesienie wody’ i ‘nasilenie się jakichś zjawisk’ – tu fala koronawirusa.

¹⁸ Kościej Nieśmiertelny (ros. Кошей/Кашей Бессмертный) – „postać z folkloru rosyjskiego, czarny charakter z baśni i podań ludowych” (*Kościej Nieśmiertelny*, 2024).

Analiza humoru językowego zawartego w żartach koronawirusowych

Źródłem humoru językowego zawartego w dowcipach jest gra językowa, identyfikowana często z kalamburem¹⁹. Opiera się ona na pewnych zjawiskach językowych, takich jak:

1. Polisemia, na przykład: – *Петровна, как ты думаешь, до нашей деревни коронавирус дойдет?* – *Дорогая не дошла, газ не дошел и вирус не дойдет* (efekt komiczny wywołuje tu ogrywanie wieloznaczności słowa *дойти* ‘tu – zostać doprowadzonym (droga, gaz)’ i ‘dotrzeć (wirus)’²⁰); *Как говорят электрики: «Лучше изоляция, чем заземление»* (kalambur oparty na polisemii słowa *изоляция* ‘oddzielenie od otoczenia, uniemożliwienie kontaktów’ i ‘urządzenie do izolacji przewodów elektrycznych’; efekt komiczny potęguje tu kontekst – *электрики, заземление* będący zawołowaniem podwójnego odczytania); *Приходит дама к врачу: – Доктор, а можно вирус удалить, а корону оставить?*; *Принц Чарлз вылечился от коронавируса за несколько дней. Да-с... не пристаёт к нему корона* (źródłem komizmu jest ogrywanie polisemii słowa *корона* ‘symbol władzy monarchy, zwykle w postaci złotej, bogato zdobionej obręczy, wkładanej na głowę’ i *neolog. pot.* ‘koronawirus SARS-CoV2’ oraz ‘wywoływana przez koronawirus SARS-CoV2 choroba COVID-19²¹’); *В связи со сложной эпидемической обстановкой правительство перешло на удаленную работу на Канары* (humor oparty na polisemii słowa *удаленный*, które w danym kontekście łączy w sobie dwa znaczenia – przenośne we frazeologizmie *удаленная работа* ‘praca zdalna z domu przez internet’ i dosłowne ‘znajdujący się w dużej odległości od czegoś’); *Выходи за меня!* – *Сейчас нельзя никуда выходить!* (kalambur ogrywający polisemię słowa *выходить*, tu – ‘opuścić jakieś miejsce’ i w połączeniu *выходить за кого* ‘zostać czyjąś żoną’); *Ужасно себя чувствую. Сделал с утра тест на ковид, жду результата. Не знаю, что и думать. – Не волнуйся, думай о позитивном* (humor oparty na polisemii słowa *позитивный* ‘korzystny, pomyślny’ i *med.* ‘o wyniku badania krwi, testu itp.: stwierdzająca obecność poszukiwanych substancji, bakterii, wirusów itp.’. W dowcipie gra słów dotyczy frazy *думай о позитивном*, w której zawarte są dwie przeciwstawne wskazówki – z jednej strony: *мысль позитивно* ‘bądź optymistycznie nastawiony do wyniku badania’, a z drugiej strony: *мысль о позитивным wyniku* ‘myśl o tym, że masz pozytywny wynik badania, czyli jesteś zarażony’, co jest negatywną wiadomością dla badanego. Śmieszność dowcipu wzmacnia fraza: *не волнуйся*, która zapowiada pozorne uspokojenie rozmówcy); *Раньше из-за границы привозили*

¹⁹ Kalambur bywa identyfikowany z grą językową utożsamianą z grą słów. Wielu lingwistów jednak nie łączy tych dwóch rodzajów gry. W artykule nie skupiam się na zgłębianiu pojęcia gry językowej i różnych interpretacji tego zjawiska, gdyż nie jest ono przedmiotem moich rozważań. Moim celem jest zaprezentowanie gry językowej jako źródła humoru językowego, a więc wszelkich operacji językowych, na których ta gra się opiera. Posługuję się też pojęciem kalamburu jako zabiegu wykorzystującego polisemię i homonimie wyrazów.

²⁰ Dane znaczenia opieram na kontekście, natomiast nie znalazłam ich w słownikach objaśniających obydwu języków.

²¹ Neologiczne znaczenia słowa *корона*, zob. Корона, 2009.

импортные имотки, аппаратуру, музыкальные диски, а сегодня – одни вирусы (źródłem humoru jest polisemia słowa *привозить* ‘wioząc dostarczać coś komuś’ i ‘przekazać po powrocie’ – znaczenie to, dostosowując do dowcipu, można zinterpretować – ‘przyjechać zarażonym i przekazać chorobę innym’); *Больной заразительно захохотал* (efekt komiczny wywołuje tu ogrywanie polisemii słowa *заразительно* od *заразительный* ‘taki, którym można się zarazić; zakaźny’ i *прзен.* ‘łatwo udzielający się innym’). Przysłówek *заразительно* bazuje przede wszystkim na przenośnym znaczeniu przymiotnika (zob. *заразительный смех, заразительно смеяться*), tak więc raczej nie spotyka się go w znaczeniu ‘zakaźnie’. Kalambur aktualizujący to znaczenie wywołuje śmiech); *Я знаю один шикарный анекдот про коронавирус, но не хочу его распространять...* (kalambur oparty na polisemii słowa *распространять* ‘rozpowszechniać, czynić ogólnie znanym, wiadomym’ i ‘rozsywać’ w znaczeniu ‘przekazać wielu osobom, zarazić kogoś’. Komizm polega na rozszyfrowaniu różnej łączliwości obydwu znaczeń – rozpowszechniać można anegdoty o koronawirusie, zaś rozsiewać można tylko koronawirus); *Если коронавирус делится на волны, то можем ли мы называть пандемию потопом?* (efekt komiczny wywołuje polisemia słowa *волна* ‘wał wodny, wzniesienie wody’ i ‘nasilenie się jakichś zjawisk’, na co wskazuje kontekst – *потоп*); *Вы так боитесь потерять вкус из-за короны, как будто он у вас когда-то был* (kalambur oparty na polisemii słowa *вкус* – smak i gust); *ВОЗ предупреждает: Дед Мороз в этом году может принести в ваш дом не только подарки* (efekt komiczny wywołuje ogrywanie słowa *принести что либо, кому либо* ‘niosąc, dostarczyć coś komuś’ oraz w połączeniu z *болезнь* – tu (w domyśle) *коронавирус* ‘zarazić koronawirusem’); *И за борт ее бросает набежавшую волну...* – *Ты это о чем? – Об экономике в период второй волны коронавируса* (zob. kryterium genetyczne).

2. Homonimia wyrazów, na przykład: *В московском метро машинист предупреждает пассажиров по громкой связи: – В связи с угрозой распространения нового штамма коронавируса поезд проследует станцию «Китай-город» без остановки* (źródłem komizmu jest homonimia słów *Китай* – Chiny i *Китай* – Kijów w nazwie *Китай-город*²²); *Может вопрос и глупый, но я его задам: а где предыдущие 18 ковидов?* (kalambur oparty na homonimii *ковид-19* ‘infekcja koronawirusa 2019 roku’ i liczby 19); *В наши дни человека украшает не тело, а антитело* (komizm zawiera się w ogrywaniu homonimii słów *тело* – ciało ‘organizm ludzki jako całość’ i *тело* w złożeniu *антитело* – przeciwciało, antyciało ‘rodzaj białka wytwarzanego pod wpływem antygenów i alergenów, z którymi się łączy, czyniąc je nieszkodliwymi dla organizmu i chroniąc ustrój przed zakażeniem).
3. Homonimia frazeologizmów (frazemów), tak zwana homonimia składniowa. Polega ona na aktualizacji we frazeologizmie homonimicznego mu luźnego związku

²² Jak podaje rosyjska Wikipedia, nazwa *Китай-город* pochodzi od staroruskiego słowa *кита* oznaczającego wiązanie żerdzi używanych przy budowie fortyfikacji. Według *Словника языка росыjskiego XI–XVII в.* słowo *кута* oznacza coś plecionego, zawiązanego w kłębek, w warkocz. Oprócz tego istnieje jeszcze kilka innych wersji pochodzenia nazwy (*Китай-город*, 2024, tłum. aut.).

wyrazowego z dosłownym znaczeniem, na przykład: *А что делать с теми, кто не носит маски? – Да **чихайте на них!*** (kalambur frazeologiczny łączy w sobie dwa znaczenia: metaforyczne *чихать на кого* – kichać na kogoś ‘lekceważyć kogoś lub coś, nie przejmować się kimś lub czymś, i literalne ‘kichać na kogoś’); *Внимание! В связи с коронавирусом фраза: «чихал я на тебя!» будет приравниваться к покушению на убийство* (we frazeologizmie *чихал я на тебя!* – kicham na ciebie! odzywa swobodnie, dosłowne znaczenie); – *А почему у вас в помещении сотрудники без масок? – Так мы **общество с ограниченной ответственностью*** (gra językowa polega na nałożeniu się dwóch znaczeń w wyrażeniu *общество с ограниченной ответственностью* – spółka z ograniczoną odpowiedzialnością – dosłownego, luźnego, które wybrzmiewa jako pierwsze, i stałego, specjalistycznego znaczenia); *Профессор, после ковида у меня глаза не закрываются! – Вас это беспокоит? – **Закрывать на некоторые вещи глаза это мой основной заработок, я таможенник*** (luźne połączenie *глаза не закрываются* w drugiej części dowcipu ulega formalnemu i semantycznemu przekształceniu we frazeologizm *закрывать глаза на что* przymykać na coś oczy ‘tolerować coś, udawać, że się nie widzi czegoś negatywnego’, na co wskazuje kontekst, wzmocniony frazą: *я таможенник*); *Маски сброшены, господа!* (zob. kryterium genetyczne).

4. Innowacje leksykalne i frazeologiczne, na przykład: *Столичный метрополитен временно переименовал названия станций метро: Домодедовскую на **ДомаДедовскую**, Бабушкинскую на **ДомаБабушкинскую*** (efekt komiczny wywołuje innowacja kontaminująca z dodatkowym wyróżnieniem graficznym *дома* + *домодедовская* oraz neologiczne złożenie z wyróżnieniem graficznym *ДомаБабушкинская*. Wyróżnione komponenty w innowacjach są homonimiczne w stosunku do wyrazów wyjściowych²³); – *Почему мою сестру зовут Пэрис? – Потому что мы ее зачали в Париже. – Спасибо, пап. – Не за что, **Карантино*** (gra językowa oparta na żartobliwej etymologii neologizmu *Карантино*, którą odbiorca z łatwością rozszyfruje po „wyjaśnieniu” przez nadawcę pochodzenia antroponimu *Пэрис*); *Как называется варенье без вкуса и запаха? – **Ковидло!*** (gra językowa oparta na kontaminacji *ковид* + *повидло*); *Во время пандемии появились люди с **пониженной социальной самоизоляцией*** (efekt komiczny wywołuje innowacja kontaminująca *пониженная социальная ответственность* + *самоизоляция*); *В это непростое коронавирусное время*

²³ Nazwa *Домодедовская (станция метро)* pochodzi od położonego w pobliżu lotniska Домодедово. Onim *Домодедово* natomiast posiada wiele znaczeń, między innymi oprócz wspomnianego lotniska nazywa też wieś w Obwodzie Moskiewskim. O możliwej genezie nazwy czytamy: «Название, предположительно, произошло от некалендарного личного имени *Домодед (Домодедово (село), 2023)*. Z kolei *Бабушкинская (станция метро)* została nazwana na cześć lotnika polarnego М.С. Бабускина (*Бабушкинская (станция метро), 2023*). Ciekawostką jest fakt, iż analizowany żart nie jest wymyślony i ma swoją genezę: 29 marca 2020 roku w związku z pandemią koronawirusa kierownictwo rosyjskiego metra czasowo zmieniło nazwę stacji: *Домодедовская* i *Бабушкинская* na *ДомаДедовская* i *ДомаБабушкинская*, żeby przypominieć o konieczności pozostawiania w domach osób w podaszym wieku (tłum. aut.) (zob. *Домодедовская (станция метро), 2023; Бабушкинская (станция метро), 2023*).

предлагаю вспомнить о старом бесконтактном приветствии – пионерском салюте. Текст приветствия, разумеется, нужно немного подправить: – **Будь здоров! – Всегда здоров!** (gra językowa oparta na innowacji kontaminującej: *Будь готов + здоров, Всегда готов + здоров*²⁴; w dowcipie zapowiadana jest konieczność modyfikacji; humor opiera się nie tylko na wspomnianym przekształceniu, ale także na nazwaniu tradycyjnego pozdrowienia pionierskiego – bezkontaktowym powitaniem); *В Хогвартсе новая игра – «Ковидич»*. Правила: сидеть по комнатам и стараться ничего не поймать (komizm zawarty jest w innowacji kontaminującej: *ковид + квиддич*²⁵, a także w nowych regułach gry); *Протягивая руку при встрече теперь принято говорить: – Привит!* (źródłem komizmu jest gra językowa oparta na innowacji kontaminującej: *привит + привет*²⁶); **Коронаверующие** (innowacja oparta na kontaminacji: *коронавирусные + верующие*); **Чтобы не самоизолироваться до полной потери самоизоляции** минздрав рекомендует гражданам принимать не более 0,1 литра **самоизолятора** в день (gra językowa oparta na zabawnych powtórzeniach, przy czym kolejne z nich, zamieniające właściwe wyrazy, są łatwe do rozszyfrowania: *самоизоляция* zamiast *самоконтроль*, neologizm *самоизолятор* zamiast *санитайзер*, w domyśle: *алкоголь*); – *Этот год был високосный?* – *Да уж куда високоснее* (źródłem humoru jest modyfikacja morfologiczna – nieistniejący stopień wyższy od słowa *високосный* – przestępny w odniesieniu do roku); *Учитывая то, куда большинство людей деваает использованные маски, его правильно называть Кармано-вирус* (źródłem humoru jest innowacja kontaminująca: *карман + коронавирус*). Do innowacji frazeologicznych zaliczamy nowoprzysłowia (антипословицы) na temat koronawirusa, na przykład *Не так страшен черт, как его мутации* (kontaminacja: *Не так страшен черт как его малюют + мутации*); *С Новым годом, с новым штаббом* (kontaminacja: *С Новым годом с новым счастьем + штаббом*); *Что европейцу – локдаун, то русскому праздник* (nowoprzysłowie zbudowane według modelu: *Что русскому здорово, то немцу смерть*); *Кто за ПЦР девушки платит, тот ее и танцует* (innowacja rozwijająca przysłowie: *Кто за девушку платит, тот ее и танцует*²⁷); **Каждый год в мире возникают новые эпидемии гриппа, лихорадки и малярии, а ВОЗ и ныне там** (innowacja rozwijająca za pośrednictwem okazjonalnego wstępu

²⁴ Odpowiedź pionierów «Всегда готов!» pada na wezwanie: «К борьбе за дело Коммунистической партии будь готов!». Przy tej odpowiedzi pionierzy salutują wyciągniętą przed sobą prawą ręką, zgiętą w łokciu tak, aby znalazła się ona nieco wyżej głowy (zob. *Пионерский салют*, 2023, tłum. aut.).

²⁵ Quidditch – zespołowa gra sportowa mężczyzn i kobiet. Zawodnicy poruszają się po boisku, trzymając między nogami miotłę, a do gry używają piłki siatkowej. Gra polega na umieszczeniu piłki w bramce przeciwnika. Opiera się na fikcyjnej grze o tej samej nazwie, wymyślonej przez pisarkę J.K. Rowling. Na niektórych uczelniach wyższych w Stanach Zjednoczonych (między innymi na Uniwersytecie Harvarda) i Australii istnieją uniwersyteckie drużyny quidditcha (zob. *Quidditch (sport)*, 2024).

²⁶ Kontaminacja zachodzi tylko w danym kontekście, jako że słowo *привит* (*привить* – ‘zaszczepić’) funkcjonuje w języku ogólnym. W dowcipie *привит* jako efekt kontaminacji łączy w sobie nie tylko formy obydwu słów, ale także ich znaczenia.

²⁷ Przysłowie to ma też wersję: *Кто девушку ужинает, тот ее и танцует* ‘с точки зрения мужчин – простое правило: кто угощает девушку, женщину, тот и претендует на ее любовные ласки’ (*Академик. Словарь народной фразеологии*, 2000).

przysłowie: *А воз и ныне там* ‘a sprawa stoi w miejscu’, z dodatkową kontaminacją: *А воз и ныне там + ВОЗ*²⁸); *Теперь говорят о везунчиках – он в маске родился* (innowacja rozwijająca za pośrednictwem okazjonalnego wstępu frazeologizm *родиться в сорочке (в рубашке)*), z dodatkową kontaminacją: *родиться в сорочке (в рубашке) + маске*).

Zakończenie

Artykuł poświęcony był analizie rosyjskich żartów internetowych, które powstały w odpowiedzi na pandemię COVID-19. Materiał badawczy zawiera 157 dowcipów, dla potrzeb pracy wykorzystano 75 przykładów.

Celem artykułu była analiza funkcjonalna dowcipów pandemicznych oraz analiza humoru językowego w nich zawartego. W toku badania zostały wyodrębnione grupy dowcipów według kryteriów: tematycznego, genetycznego oraz kryterium stereotypu. Kryterium tematyczne (najliczniejsze) wyróżnia cztery podgrupy: kwarantanna, maski, samoizolacja, szczepienia. Kryterium stereotypu wiąże się z alkoholizmem Rosjan i klasyfikuje dowcipy w zależności od roli, jaką odgrywał alkohol w pandemii. Warto podkreślić, iż zamiłowanie Rosjan do alkoholu wybrzmiewa też w kryterium tematycznym, zwłaszcza w grupie szczepienia. Kryterium genetyczne (najmniej liczne – 5 przykładów) wyjawia pochodzenie dowcipów, wskazując na intertekstualność. Wymienione grupy scharakteryzowano pod względem zawartych w nich treści, czyli przekazu dla odbiorcy. Osobnej analizie poddano humor językowy w dowcipach. Humor ten, utożsamiany z grą językową, inaczej kalamburem, opiera się na pewnych zjawiskach, przede wszystkim na polisemii (14 jednostek), znacznie rzadziej na homonimii wyrazów (3 przykłady) czy frazeologizmów (5 przykładów). Źródłem humoru językowego w żartach są też wszelkiego rodzaju innowacje leksykalne i frazeologiczne (łącznie 18 przykładów). Widoczna w nich gra językowa oparta jest na kontaminacji dwóch leksemów lub (rzadziej) frazeologizmu (frazemu) z wyrazem. Do grupy innowacji frazeologicznych należą również nowoprzysłowia (антипословицы), które zawierają przekształcone semantycznie (aktualizacja znaczenia) i strukturalnie znane paremia. Materiał badawczy dostarczył 6 tego typu przykładów, w których aktualizacja znaczenia, powstała drogą przekształceń strukturalnych (kontaminacji, innowacji rozwijającej, powstanie nowoprzysłowia według modelu), zachowuje refleksy znaczenia wyjściowego przysłowia (frazelogizmu).

Bibliografia

- Brzozowska D. (2000), *O dowcipach polskich i angielskich. Aspekty językowo-kulturowe*, Opole.
- Carroll N. (2018), *Humor*, Łódź.

²⁸ ВОЗ – Всемирная организация здравоохранения (WHO).

- Dubisz S. (red.) (2006), *Uniwersalny słownik języka polskiego PWN: A–J*, Warszawa.
- Głazurewska E., Karwatowska M. (2023), *Humor w „czasach zarazy”*, Lublin.
- Hurley M., Dennett D., Adams R. (2016), *Filozofia dowcipu. Humor jako siła napędowa umysłu*, Kraków.
- Lew R. (2000), *Dowcip językowy w świetle najnowszych językoznawczych teorii humoru*, https://www.researchgate.net/publication/265253441_Dowcip_jezykowy_w_swietle_najnowszych_jezykoznawczych_teorii_humoru *The linguistic joke in the light of current linguistic theories of humour* [dostęp: 14.09.2021].
- Mielcarek M. (2021), *Humor w walce z pandemią koronawirusa*, „Studia Edukacyjne”, nr 63, s. 121–132.
- Rapior S. (2017), *Humor² równa się*, Szczecin.
- Rębkowska A. (2016), *Humor w badaniach nad przekładem*, „Romanica Wratislaviensia”, nr 63, s. 157–174.
- Wowro I. (2017), *Humor w przekładzie: pole do popisu i zabawy?*, [w:] J. Lubocha-Kruglik, O. Małysa (red.), *Przestrzenie przekładu. T. 2*, Katowice, s. 53–72.

Material badawczy

- Анекдоты про коронавирус*, <https://www.anekdot.ru/tags/коронавирус> [dostęp: 18.08.2022]./
Anekdoty pro koronavirus, <https://www.anekdot.ru/tags/коронавирус> [dostęp: 18.08.2022].
- Анекдоты про коронавирус, ковид*, <https://anekdotovstreet.com/tag/koronavirus/> [dostęp: 18.08.2022]./
Anekdoty pro koronavirus, kovid, <https://anekdotovstreet.com/tag/koronavirus/> [dostęp: 18.08.2022].
- Анекдоты про коронавирус: „Господи, пошли людям мозги. Гречка и туалетная бумага у них уже есть”* (2020), <https://www.kp.ru/daily/27107.5/4182311/> [dostęp: 18.08.2022]./
Anekdoty pro koronavirus: „Gospodi, poshli lyudyam mozgi. Grechka i tualetnaya bumaga u nikh uzhe est” (2020), <https://www.kp.ru/daily/27107.5/4182311/> [dostęp: 18.08.2022].
- Нет панике и грусти: лучшие шутки и анекдоты про коронавирус* (b.r.), <https://www.lobl.ru/news/o-lyudyakh/net-panike-i-grusti-luchshie-shutki-i-anekdoty-pro-koronavirus/> [dostęp: 30.03.2021]./
Net panike i grusti: luchshie shutki i anekdoty pro koronavirus (b.r.), <https://www.lobl.ru/news/o-lyudyakh/net-panike-i-grusti-luchshie-shutki-i-anekdoty-pro-koronavirus/> [dostęp: 30.03.2021].
- Тушенкина Е. (2020), *40 отборных шуток про коронавирус для того, чтобы не впасть в отчаяние*, <https://fishki.net/3264076-40-otbornyh-shutok-pro-koronavirus-dlja-togo-chtoby-ne-vpasty-v-otchajanie.html> [dostęp: 1.04.2021]./
Tushenkina E. (2020), *40 otbornykh shutok pro koronavirus dlya того, chtoby ne vpast' v otchajanie*, <https://fishki.net/3264076-40-otbornyh-shutok-pro-koronavirus-dlja-togo-chtoby-ne-vpasty-v-otchajanie.html> [dostęp: 1.04.2021].

Źródła internetowe

- Dslov.ru, <https://dslov.ru/pos/p2894.htm> [dostęp: 28.08.2022].
- Kościej Nieśmiertelny* (2024), https://pl.wikipedia.org/wiki/Kościej_Nieśmiertelny [dostęp: 13.09.2022].

Pandemia COVID-19 (2024), https://pl.wikipedia.org/wiki/Pandemia_COVID-19 [dostęp: 1.06.2021].

Quidditch (sport) (2024), [https://pl.wikipedia.org/wiki/Quidditch_\(sport\)](https://pl.wikipedia.org/wiki/Quidditch_(sport)) [dostęp: 2.09.2022].

Tatiana Golikowa (2023), https://pl.wikipedia.org/wiki/Tatjana_Golikowa [dostęp: 23.08.2022].

Академик. Словарь народной фразеологии (2000), https://folklor.academic.ru/798/Кто_девушку_ужинает%2C_тот_её_и_танцует [dostęp: 5.09.2022]. *Akademik. Slovar' narodnoy frazeologii* (2000), https://folklor.academic.ru/798/Кто_девушку_ужинает%2C_тот_её_и_танцует [dostęp: 5.09.2022].

Бабушкинская (станция метро) (2023), [https://ru.wikipedia.org/wiki/Бабушкинская_\(станция_метро\)](https://ru.wikipedia.org/wiki/Бабушкинская_(станция_метро)) [dostęp: 1.09.2022]. *Babushkinskaya (stanciya metro)* (2023), [https://ru.wikipedia.org/wiki/Бабушкинская_\(станция_метро\)](https://ru.wikipedia.org/wiki/Бабушкинская_(станция_метро)) [dostęp: 1.09.2022].

Домодедово (село) (2023), [https://ru.wikipedia.org/wiki/Домодедово_\(село\)](https://ru.wikipedia.org/wiki/Домодедово_(село)) [dostęp: 1.09.2022]. *Domodedovo (selo)* (2023), [https://ru.wikipedia.org/wiki/Домодедово_\(село\)](https://ru.wikipedia.org/wiki/Домодедово_(село)) [dostęp: 1.09.2022].

Домодедовская (станция метро) (2023), [https://ru.wikipedia.org/wiki/Домодедовская_\(станция_метро\)](https://ru.wikipedia.org/wiki/Домодедовская_(станция_метро)) [dostęp: 1.09.2022]. *Domodedovskaya (stanciya metro)* (2023), [https://ru.wikipedia.org/wiki/Домодедовская_\(станция_метро\)](https://ru.wikipedia.org/wiki/Домодедовская_(станция_метро)) [dostęp: 1.09.2022].

Земфира – Господа (2007), www.lyrics.by/zemfira/s2007a1_06.html [dostęp: 28.08.2022]. *Zemfira – Gospoda* (2007), www.lyrics.by/zemfira/s2007a1_06.html [dostęp: 28.08.2022].

Из-за острова на стрежень (b.r.), <https://pesni.retroportal.ru/np1/33.shtml> [dostęp: 28.08.2022]. *Iz-za ostrova na sterzhen'* (b.r.), <https://pesni.retroportal.ru/np1/33.shtml> [dostęp: 28.08.2022].

Китай-город (2024), <https://ru.wikipedia.org/wiki/Китай-город> [dostęp: 31.08.2022]. *Kitaj-gorod* (2024), <https://ru.wikipedia.org/wiki/Китай-город> [dostęp: 31.08.2022].

Корона (2009), <https://ru.wiktionary.org/wiki/корона> [dostęp: 30.08.2022]. *Korona* (2009), <https://ru.wiktionary.org/wiki/корона> [dostęp: 30.08.2022].

Пионерский салют (2023), https://ru.wikipedia.org/wiki/Пионерский_салют [dostęp: 2.09.2022]. *Pionerskiy saljut* (2023), https://ru.wikipedia.org/wiki/Пионерский_салют [dostęp: 2.09.2022].

Abstract

“No” to panic and sadness, or humour during the pandemic (based on Russian internet jokes)

This article is devoted to Russian pandemic internet jokes. The aim of the work is the functional classification of jokes and the analysis of linguistic humour contained in them. The functional classification takes into account three criteria: the thematic criterion, the stereotype criterion and the genetic criterion. The analysis of linguistic humour reveals the polysemy of words, as well as lexical and phraseological innovations as the main linguistic phenomena on which this humour is based.

Keywords: humour, joke, pandemic, coronavirus, Russian language